

POLSKI

**MINORITY
SAFEPAK
INITIATIVE**

**NIE JESTEŚ SAM. MILION PODPISÓW
ZA RÓŻNORODNOŚCIĄ W EUROPIE**

Temat

Wzywamy UE do poprawy ochrony członków mniejszości narodowych i językowych oraz do wzmocnienia kulturowej i językowej różnorodności Unii.

Cele

Wzywamy UE do przyjęcia szeregu aktów prawnych celem poprawy ochrony członków mniejszości narodowych i językowych oraz wzmocnienia kulturowego i językowego zróżnicowania Unii. Dotyczą one działań politycznych w obszarze języków regionalnych i mniejszościowych, edukacji i kultury, polityki regionalnej, partycypacji, równości, usług audiowizualnych i innych treści medialnych oraz wsparcia regionalnego (państwowego).

Słowo wstępne

Inicjatywa Minority SafePack została zarejestrowana przez Komisję Europejską 3 kwietnia 2017 r., po tym jak Komitet Obywatelski skutecznie zaskarżył przed Europejskim Trybunałem Sprawiedliwości jej odrzucenie przez Komisję Europejską z dnia 13 września 2013 r.

Znajdujące się przed Państwem akty prawne inicjatywy Minority SafePack zawierają dwa elementy, znajdujące się według Komisji Europejskiej poza ramami, w których Komisja jest upoważniona do proponowania Unii aktu prawnego, w celu realizacji umów, innymi słowy te elementy zgodnie z decyzją z 2017 roku nie mogą zostać zrealizowane przez Komisję Europejską.

W nowej wersji tego dokumentu wyraźnie oznaczyliśmy te dwie propozycje w zakresie ustawodawstwa antydyskryminacyjnego oraz partycypacji, a także podaliśmy streszczenie powodów z decyzji Komisji Europejskiej. Przyszłe poparcie Inicjatywy Minority SafePack przez obywateli zostanie uznane przez Komisję jako poparcie dla pozostałych dziewięciu elementów, które zgodnie z opinią Komisji Europejskiej podlegają jej kompetencjom.

Motto Unii Europejskiej brzmi

“In varietate concordia – zjednoczenie w różnorodności”

W Traktatach o Unii Europejskiej czytamy z kolei: „Unia opiera się na wartościach poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego jak również poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości. Wartości te są wspólne państwom członkowskim w społeczeństwie opartym na pluralizmie, niedyskryminacji, tolerancji, sprawiedliwości, solidarności oraz na równości kobiet i mężczyzn.”

Wspólnie podzielane wartości nie zapobiegają jednak przypadkom dyskryminacji. Nie zapobiegają one także naruszaniu praw członków mniejszości. Nie chronią też przed zjawiskami negatywnymi z perspektywy języka i kultury. W pierwszym rządzie członkowie mniejszości powinni być objęci ochroną ich własnego państwa członkowskiego; jednak w procesie „ureczywistniania coraz ściślejszego związku pomiędzy narodami Europy” Unia odpowiada w coraz większym stopniu za ustawodawstwo, politykę oraz działania, które mają wpływ na sytuację członków mniejszości narodowych oraz języki regionalne i mniejszościowe. W konsekwencji UE przypada osobna, istotna rola. Unia jest tego świadoma i przyjęła przepisy, których celem jest łatwiejsze zwalczanie „wykluczenia społecznego i dyskryminacji” oraz wspieranie „sprawiedliwość i ochrony socjalnej”. Ponadto Unia zobowiązała się do poszanowania „swojej różnorodności kulturowej i językowej” oraz do czuwania „nad ochroną i rozwojem kulturowego dziedzictwa Europy.”

W Traktatach UE czytamy: „Przy określaniu i realizacji swoich polityk i działań Unia bierze pod uwagę wymogi związane ze [...] zwalczaniem wykluczenia społecznego, a także z wysokim poziomem kształcenia, szkolenia i dąży do zwalczania wszelkiej dyskryminacji ze względu [...] na pochodzenie rasowe lub pochodzenia etniczne, religię lub światopogląd.”

Wymiana przykładów dobrych praktyk między państwami członkowskimi oraz stosowanie benchmarku sprawdziły się jako zasady funkcjonowania Unii Europejskiej. W dziedzinie ochrony członków mniejszości narodowych i językowych oraz w sferze różnorodności kulturowej i językowej państwa członkowskie mogą uczyć się od siebie nawzajem, a Unia może spełniać tutaj rolę pośrednika.

Jeżeli jest państwo, które chce przystąpić do Unii Europejskiej, musi się ono zobowiązać się do przestrzegania jej wartości (Kryteria Kopenhaskie). Jednym z takich kryteriów, umożliwiających przystąpienie do Unii jest respektowanie mniejszości i ich ochrona. Stąd też wiele nowych państw członkowskich z Europy Środkowej zdefiniowało prawnie bardzo postępowe modele ochrony mniejszości. Jest to postępowanie politycznie bardzo światłe, gdyż zadowolone i poważnie traktowane społeczności mniejszościowe są czynnikiem stabilizującym państwo. Sytuacja odwrotna z kolei może prowadzić do konfliktów narodowych oraz do destabilizacji. W ostatnich latach obserwujemy w tej dziedzinie jednak pewne niepokojące tendencje pokazujące, iż mechanizm ten przestaje działać z chwilą przyjęcia danego państwa do Unii.

Dla wypełnienia zobowiązań wynikających z Traktatów Komisja wprowadziła w życie szereg działań służących monitorowaniu i ocenie ich realizacji oraz ich skutków. Na podstawie oceny skutków Komisja może określić ewentualne konsekwencje ekonomiczne, socjalne i ekologiczne swoich inicjatyw, a także i te, które dotyczą praw podstawowych i praw człowieka oraz grupy zagrożone, włącznie z mniejszościami narodowymi. Jesteśmy zdania, że proces ten może zostać udoskonalony poprzez uwzględnienie członków mniejszości narodowych. Z zadowoleniem witamy ponadto nowe wieloletnie porozumienie ramowe na lata 2013 – 2017 w sprawie Agencji Praw Podstawowych, które tym razem uwzględnia kwestie pominięte w minionych latach i do tematów Agencji zalicza teraz także dyskryminację ze względu na przynależność do mniejszości.

Szczególne postępy obserwujemy w ostatnich latach w odniesieniu do sytuacji Romów, będących największą i najbardziej wykluczoną grupą mniejszościową w Europie. W najbliższych latach będziemy mogli poznać, jak w praktyce sprawdzą się krajowe strategie integracji Romów. Mimo to uważamy, że w związku z kryzysem finansowym w Europie oraz zaznaczającymi się coraz mocniej tendencjami ekstremistycznymi, aktualna sytuacja jest niepokojąca.

Mimo wysiłków Komisji oraz innych instytucji europejskich nadal istnieją poważne luki w ochronie mniejszości w Europie. Dyskryminacja oraz wykluczenie społeczne osób należących do mniejszości są w dalszym ciągu zjawiskiem szeroko rozpowszechnionym, a języki regionalne i mniejszościowe są w większości zagrożone. Niekiedy można odnieść wrażenie, jakby Komisja nie chciała publicznie mówić o naruszeniach praw osób należących do mniejszości narodowych. My z kolei стоимy na stanowisku, iż Komisja powinna działać z wyprzedzeniem, już wtedy, gdy zachodzi poważne podejrzenie naruszenia praw podstawowych Unii Europejskiej.

Jesteśmy zdania, iż w tym obszarze Komisja Europejska powinna zaangażować o wiele intensywniej. Dlatego w ramach naszej europejskiej inicjatywy obywatelskiej przedkładamy nasz Monitor SafePacket.

Obejmuje on szereg działań, których celem jest ochrona członków mniejszości narodowych oraz zachowanie i rozwój naszego europejskiego dziedzictwa kulturowego, przy jednoczesnym poszanowaniu kulturowej i językowej różnorodności Europy.

Przedstawiony katalog obejmuje także działania dotyczące możliwości partycypacji osób należących do mniejszości narodowych w politycznych procesach decyzyjnych, co z kolei pozytywnie wpłynie na demokratyczną legitymizację polityki i ustawodawstwa UE.

W dziedzinie edukacji, kultury i młodzieży Komisja posiada kompetencje wspierania, koordynowania i uzupełniania planów działań państw członkowskich. Bogactwo Europy zasadza się na różnorodności kulturowej i językowej i jest wytworem jej mieszkańców. Zadaniem Unii i państw członkowskich jest stworzenie korzystnych warunków, które umożliwić będą jej dalszy rozwój.

2.1 Zalecenia UE w sprawie ochrony i wspierania kulturowej i językowej różnorodności Unii

W Unii Europejskiej poszanowanie różnorodności etnicznej, kulturowej i językowej należy do praw podstawowych i sprawia, że żaden obywatel nie musi czuć się wykluczony. Unia ma zapobiegać marginalizacji pewnych wspólnot i grup. Jednak aktualna polityka językowa i kulturalna skłania się raczej do tego, aby w sposób uprzywilejowany traktować niektóre języki oficjalne państw członkowskich. Jesteśmy zdania, iż potrzebny jest plan działań zmierzających do realizacji zapisu stanowiącego o tym, iż wszystkie języki są równe.

UE potrzebuje systematycznego podejścia do swojej polityki językowej i kulturalnej. Powinna uczyć się z przykładów „Best Practice” z całej Europy i sięgać po wiedzę, którą zgromadziły wyspecjalizowane instytucje Rady Europy.

W swoich zaleceniach UE powinna zdefiniować najlepsze metody ochrony i wspierania różnorodności kulturowej i językowej, a w szczególności możliwości używania języków regionalnych i mniejszościowych wobec administracji publicznej, w usługach publicznych, edukacji, w obszarze kultury, wymiaru sprawiedliwości, w opiece zdrowotnej, handlu i ochronie konsumentów (włącznie z etykietowaniem).

Ponadto zalecenia Komisji powinny obejmować rozwiązania zmierzające do przeciwdziałania wymieraniu języków i kultur oraz wskazania najbardziej obiecujących działań w obszarze planowania językowego. Plan taki powinien być szeroko zakrojony i inkluzyjny i uwzględniać cały zakres różnorodności językowej i wielojęzyczność w Europie, wraz z pozytywną rolą, jaką dla Europy spełniać mogą osoby wielojęzyczne.

Podstawa prawna: Art. 167, ust. 5, myślnik drugi TFUE i art. 165, ust. 4, myślnik drugi TFUE
Instrument: zalecenie (Rady)

2.2 Dostosowanie programów pomocowych tak, aby ułatwić dostęp do nich małym językom regionalnym i mniejszościowym

Programy pomocowe w obszarach takich jak edukacja, kultura, media i młodzież są z ich mainstreamowym podejściem oraz z powodu ich złożoności trudno dostępne dla mniejszych wspólnot kulturowych i językowych. Dodatkowym problemem jest to, że kryteria niektórych aktualnie obowiązujących programów ciągle jeszcze wykluczają języki mniejszościowe, jak na przykład program Kultura.

Kryteria, które wykluczają języki regionalne i mniejszościowe z możliwości uzyskania wsparcia UE mają zostać w kolejnej generacji programów w obszarze kultury, edukacji, i młodzieży uchylone, jak np. w nowym programie Erasmus dla wszystkich lub w programach Kreatywna Europa.

Ponadto kolejna generacja programów ma stworzyć obszar działania dla języków zagrożonych. Ma on obejmować niższy próg dostępności oraz uproszczone procedury administracyjne, współmierne do sumy wsparcia. Tylko łatwiejsza dostępność pozwoli mniejszym organizacjom, działającym na tym polu, skorzystać z programów pomocowych. Aktualne procedury składania wniosków są dla małych wspólnot językowych zbyt złożone. Należy jednak stwierdzić, iż dostępność niewielkich środków pomocowych dla wspomnianych wcześniej wspólnot przyniosłaby duże efekty dla językowej różnorodności Europy.

Podstawa prawna: Art. 167, ust. 5, myślnik pierwszy TFUE i art. 165, ust. 4, myślnik pierwszy TFUE
Instrument: Uchwała lub rozporządzenie (zmiana uchwały lub rozporządzenia o wprowadzeniu aktualnych programów).

Centrum Różnorodności Językowej

2.3

Dla ułatwienia wymiany sprawdzonych metod pomiędzy wspólnotami językowymi w Europie, w szczególności pomiędzy wspólnotami posługującymi się językami regionalnymi lub mniejszościowymi, nie wystarczy zapewnienie jedynie krótkoterminowego wsparcia dla sieci współpracy.

Nie jest to ani wystarczająco efektywne, ani skuteczne. Dlatego po raz kolejny przedstawiamy ideę stworzenia Centrów Różnorodności Językowej – Language Diversity Centres. Finansowane przez UE (np. z pomocą wezwania do składania odpowiednich propozycji), miałyby z jednej strony zadanie podniesienia świadomości znaczenia różnorodności językowej i uczenia się języków, a z drugiej dzielenia się informacjami oraz wiedzą z zainteresowanymi podmiotami. Ponadto miałyby zbierać informacje, tak aby w drodze decyzji politycznych można było formułować odpowiednie plany działania. Powinny także stać się platformą ułatwiającą współpracę organizacji z obszaru różnorodności językowej i nauczania języków oraz wymianę pomiędzy ekspertami a praktykami. Miałyby być powstawać tam, gdzie już teraz zebrano odpowiednie doświadczenia w tej dziedzinie.

Za punkt wyjścia proponujemy powołanie finansowanego przez UE Language Diversity Centre dla Języków Regionalnych i Mniejszościowych. Powinno ono wzmacniać świadomość języków regionalnych i mniejszościowych i promować różnorodność na wszystkich płaszczyznach. Ponadto powinno ono udostępniać posiadany zasób wiedzy wszystkim podmiotom, które mają duże znaczenie w obszarze języków regionalnych i mniejszościowych. Uwaga Centrum koncentrować powinna się w pierwszym rzędzie na najmniejszych i najbardziej zagrożonych wspólnotach językowych Europy.

Realizacja proponowanego Language Diversity Centre wymaga podjęcia decyzji lub wydania rozporządzenia, które regulowałoby zarówno jego finansowanie, jak i jego (opisane powyżej) zadania.

Podstawa prawna: Podstawa prawna: Art. 167, ust. 5, myślnik pierwszy TFUE i art. 165, ust. 4, myślnik pierwszy TFUE
Instrument: Uchwała lub rozporządzenie.

Jednym z najważniejszych celów UE jest wzmocnienie struktury gospodarczej i społecznej. W celu realizacji tego celu stworzone zostały odpowiednie programy przyspieszające rozwój słabszych regionów. Na ogół mniejszości narodowe oraz języki regionalne i mniejszościowe są mocno zakorzenione w swoich regionach. W wielu przypadkach nieobca jest im kultura krajów sąsiednich, często posługują się wieloma językami. Stąd też mniejszości narodowe oraz wspólnoty językowe mogą bardzo dobrze spełniać rolę budowniczych pomostów pomiędzy regionami UE. Potencjał mniejszości do wzmocnienia spójności ekonomicznej, społecznej i terytorialnej UE wykorzystywany jest dotychczas w stopniu niewystarczającym.

3.1

Regionalne środki pomocowe

Koncepcja regionalnych środków pomocowych ma być wyrazem uznania dla znaczenia mniejszości narodowych i roli jaką posiada różnorodność kulturowa i lingwistyczna. Warunki uzyskania wsparcia mają preferować projekty stymulujące pluralizm, mają dążyć do poprawy rozwoju ekonomicznego i społecznego, do wzmocnienia spójności terytorialnej i mieć na względzie mniejszości narodowe.

Silne zakorzenienie mniejszości narodowych w ich regionach jest dobrem o wielkiej wartości, które należy docenić i pielęgnować. Świadomość tożsamości regionalnej rodzi poczucie więzi i stanowi stabilną podstawę dla rozwoju gospodarczego całego społeczeństwa.

Wspólne przepisy dla regionalnych środków pomocowych powinny zostać dostosowane w taki sposób, aby ochrona mniejszości i wsparcie różnorodności kulturowej i językowej zostały uznane za cele tematyczne.

Podstawa prawna: Art. 177 i art. 178 TFUE
Instrument: rozporządzenie (zmiana obowiązującego rozporządzenia)

3.2

Badania na temat wartości dodanej wnoszonej przez mniejszości do rozwoju społecznego i gospodarczego Europy

Nowy program „Horizont 2020” ma na celu wspieranie badań i innowacji, które umożliwią tworzenie nowych miejsc pracy przyczynią się do poprawy warunków życia i większego dobrobytu. Badania mogą przyczynić się do przezwyciężenia aktualnych wyzwań społecznych. Jesteśmy zdania, iż w dalszym ciągu istnieje brak zrozumienia dla wkładu, jaki mniejszości narodowe oraz różnorodność kulturowa i językowa mogą wnieść na rzecz wzmocnienia Unii i jej regionów.

Nowy program badawczy powinien zwrócić uwagę na wyzwania społeczne i uwzględnić wkład mniejszości narodowych i różnorodności kulturowej i językowej w kontekście zmian demograficznych, kontaktów transgranicznych, rozwoju gospodarczego i społecznego oraz na ich rolę dla regionów Europy.

Podstawa prawna: Art. 173, ust. 3 i art. 182, ustęp 1 TFUE
Instrument: Rozporządzenie (zmiana rozporządzenia w sprawie Horizont 2020)

Unia może funkcjonować tylko przy poszanowaniu różnorodności i uzasadnionych oczekiwań mniejszości.

Z perspektywy państw członkowskich jest to podstawowa zasada struktury instytucjonalnej Unii Europejskiej. Zarówno duże, jak i małe państwa członkowskie delegują po jednym komisarzu do Komisji oraz po jednym przedstawicielu do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Wszystkie państwa reprezentowane są w Radzie, przy czym zarówno liczba państw, jak i liczba ich mieszkańców stanowi podstawę dla większości kwalifikowanej. Liczba posłów z danego państwa do Parlamentu Europejskiego wynika z degresywnego systemu proporcjonalnego, tak aby zapewnić małym państwom odpowiednią reprezentację w Parlamencie i dać im możliwość współdecydowania.

W przypadku mniejszości narodowych w Europie sytuacja wygląda inaczej. W większości mniejszości nie mają swoich przedstawicieli, ponieważ są zbyt małe, aby zdobyć mandat. Stąd rodzi się niebezpieczeństwo, iż uzasadnione oczekiwania tej grupy obywateli nie zostaną usłyszane przez instytucje UE.

Wybory do Parlamentu Europejskiego

4.1

Zgodnie z decyzją Komisji Europejskiej Unia Europejska nie może wydać aktu prawnego, którego celem jest wzmocnienie wewnątrz UE pozycji obywateli i obywaterek, którzy należą do mniejszości narodowej i przez to zapewnienie, że ich uzasadnione sprawy będą uwzględnione podczas wyborów do Parlamentu Europejskiego.

Zgodnie z Artykułem 25 TFUE mogą zostać wydane regulacje o wzmocnieniu lub uzupełnieniu wymienionych w Artykule 20 ustęp 2 TFUE. Jednak te przepisy muszą zostać zwrócone przeciwko innemu krajowi niż ten, którego obywatelstwo posiada właściwy obywatel Unii. Planowany przez „Minority SafePack” akt prawny uzasadniałby również przepisy, które mogłyby zostać przeferowane przeciw państwu członkowskiemu, którego obywatelstwo posiada właściwy obywatel Unii Europejskiej. W ten sposób na Artykuły 25 i 20 ustęp 2 TFUE nie można się powoływać jako na podstawę prawną w pożądanym celu.

Jako że planowany przez „Minority SafePack” akt prawny dotyczyłby ustaleń koniecznych do wyboru posłów do Parlamentu Europejskiego, to Parlament Europejski byłby odpowiednim organem, żeby zgodnie z Artykułem 223 TFUE stworzyć projekt tych ustaleń. Komisja zgodnie z traktatami nie jest więc upoważniona do przedłożenia tego typu propozycji legislacyjnej.

Początkowa propozycja

W wyborach posłów do Parlamentu Europejskiego w poszczególnych państwach członkowskich obowiązują różne procedury. W niektórych z nich istnieją szczególne okręgi wyborcze w regionach (mniejszościowych), w innych z kolei kandydatów wybiera się w jednym wielkim okręgu wyborczym.

Co 3 lata Komisja składa sprawozdanie dotyczące stosowania przepisów zabraniających dyskryminacji i regulujących sprawy obywatelstwa Unii. Generalnie chodzi w nim po postępy na drodze do coraz ściślejszej Unii. Jeżeli zachodzi taka potrzeba, to sprawozdanie takie staje się podstawą do wydania nowych przepisów dotyczących poszerzenia praw obywateli Unii.

Wzywamy więc Komisję do zbadania regulacji obowiązujących w poszczególnych państwach członkowskich i do złożenia propozycji, która wzmocni pozycję obywateli należących do jednej z mniejszości w UE i sprawi, iż ich uzasadnione postulaty zostaną uwzględnione. Jak wynika z (niewyczerpującej) listy praw w art. 20, ust. 2 TFUE, prawa obywateli UE nie posiadają wymiaru transgranicznego (prawnie), lecz dotyczą wszystkich obywateli UE (np. prawo pobytu i składania petycji).

Rozwiązaniem problemu ograniczonej reprezentacji mniejszości mogłoby być powołanie „platformy dla mniejszości” – gremium doradczego, wspierającego te mniejszości, które liczebnie są zbyt małe aby zdobyć mandat w Parlamencie Europejskim. W ten sposób można by zagwarantować nawiązanie dialogu pomiędzy mniejszościami, a instytucjami UE. W wielu państwach członkowskich platformy takie są dobrze funkcjonującym instrumentem zapewniającym otwarty, transparentny i nieprzerwany dialog oraz wymianę stanowisk pomiędzy instytucjami, a mniejszościami narodowymi na temat wszystkich spraw dotyczących Unii.

Podstawa prawna: Art. 25 TFUE i 20, ust. 2 TFUE
Instrument: Dyrektywa/rozporządzenie/decyzja Rady

5

Równe traktowanie

Od początku nowego tysiąclecia Unia przyjęła szereg antydyskryminacyjnych aktów prawnych. Dla całej Unii zdefiniowana została dolna wartość progowa. Jednak pomimo tego, iż dotychczasowe osiągnięcia w tej dziedzinie są dość znaczne, to jednak liczba spraw w obszarze antydyskryminacji jest relatywnie niska, a wiele ofiar nie korzysta z przysługujących im praw. Stąd też uważamy, iż nadszedł czas, aby poprawić efektywność obowiązujących przepisów i usunąć z nich istniejące nadal przeszkody (zorientowane proceduralnie) na drodze do ustanowienia równego traktowania.

5.1

Ulepszone środki antydyskryminacyjne

Zgodnie z decyzją Komisji Europejskiej, Unia nie może wydać aktu prawnego w zakresie zwalczania dyskryminacji i wspierania równouprawnienia mniejszości narodowych, w szczególności poprzez przeróbkę istniejących dyrektyw w zakresie równego traktowania.

Chociaż organy unijne zgodnie z Artykułem 3 ustęp 3 TUE są zobowiązane do „zachowania kulturowej i językowej różnorodności” i zgodnie z Artykułem 21 ustęp 1 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej nie mogą dyskryminować nikogo ze względu na jego „przynależność do mniejszości narodowej”, żadna z tych regulacji nie stanowi podstawy prawnej dla jakiegokolwiek środka podjętego przez organy.

Według Artykułu 19 TFUE Rada może w trybie szczególnej procedury ustawodawczej i po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego podjąć jednogłośnie odpowiednie środki w celu zwalczania dyskryminacji ze względu na płeć, rasę, pochodzenie etniczne, religię, światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną. Przynależność do mniejszości narodowej nie jest jednak wymieniona na tej obszernej liście powodów do dyskryminacji. Z tego względu nie można się powoływać na Artykuł 19 TFUE jako podstawę prawną dla unijnego aktu prawnego, ustanawiającego „efektywne środki zwalczania dyskryminacji i wspierania równego traktowania także w odniesieniu do mniejszości narodowych”.

Oorspronkelijke voorstel

Od chwili przyjęcia dyrektywy dotyczącej równego traktowania bez względu na pochodzenie rasowe oraz dyrektywy w sprawie równego traktowania w obszarze zatrudnienia z roku 2000, we wszystkich państwach członkowskich obowiązuje wspólna dolna granica ustawodawstwa antydyskryminacyjnego. Wytyczne w ten sposób warunki ramowe zostały dodatkowo wzmocnione przez decyzję ramową Rady dzięki czemu rasizm i ksenofobia mogą być odciążone prawnie.

W 2008 roku Komisja zaproponowała dyrektywę w sprawie implementacji zasady równości szans bez względu na religię lub światopogląd lub inne powody. Istniejąca dyrektywa w sprawie równego traktowania w obszarze zatrudnienia ustanawia ochronę w obszarze zatrudnienia, pracy i kształcenia zawodowego; nowa propozycja zostaje poszerzona i obejmuje teraz sfery spoza życia zawodowego i zatrudnienia (tak jak ma to już miejsce w dyrektywie w sprawie równego traktowania bez względu na pochodzenia rasowe).

Jesteśmy zdania, że ustawodawstwo antydyskryminacyjne powinno gwarantować skuteczną ochronę wszystkim, także osobom należącym do mniejszości narodowych. Aktualnie występują różnice między różnymi przyczynami dyskryminacji, wymienionymi w traktatach, chociaż w praktyce często się one pokrywają. Zmieniona dyrektywa ma uściślić, iż dyskryminacja na podstawie założenia, iż dana osoba posiada pewne cechy, lub na podstawie związków z konkretną religią lub światopoglądem, jest w świetle prawa UE niedopuszczalna. Nowa dyrektywa powinna zawierać działania na rzecz wspierania równego traktowania; państwa członkowskie powinny wypełnić swoje zobowiązania i podjąć odpowiednie kroki dla stworzenia warunków do podjęcia pozytywnych działań i pracować na rzecz wprowadzenia zasadniczej równości dla członków mniejszości.

Ponadto nowa dyrektywa powinna podkreślać, iż prawo UE powinno działać odstraszająco. „[...] nawet [...] jeżeli nie ma zidentyfikowanej ofiary, to sankcje, które należy wprowadzić w wypadku naruszenia państwowych przepisów wprowadzających niniejszą dyrektywę [...] muszą być skuteczne, współmierne i odstraszające.” W sprawach pilnych dostępne powinny być procedury prewencyjne.

Instytucja narodowe odpowiedzialne za sprawy równego traktowania oraz organizacje w sposób uzasadniony zainteresowane wprowadzeniem proponowanej dyrektywy w życie powinny posiadać niezależną legitymację procesową strony powodowej, tak aby efektywne zwalczanie dyskryminacji możliwe było także wtedy, gdy nie ma zidentyfikowanej ofiary.

Podstawa prawna: Art. 19, ust. 1 TFUE

Instrument: Dyrektywa (zmiana istniejącej dyrektywy w sprawie równego traktowania)

Przybliżone równe traktowanie mniejszości bezpieczeństwa

5.2

Setki tysięcy osób w Europie nie posiada swojego państwa. Duża część z nich to członkowie jednej z mniejszości narodowych, żyjący od dziesięcioleci na terytorium UE. Często są zmarginalizowani i odmawia się im dostępu do edukacji, opieki zdrowotnej, pomocy socjalnej oraz prawa do udziału w wyborach. W niektórych przypadkach bezpieczeństwa nie mają prawa do legalnego podróżowania lub pracy. W konsekwencji muszą zmagać się ze społeczną nierównością i dyskryminacją. Dużą część bezpieczeństwa stanowią Romowie.

Unia Europejska nie jest w stanie rozwiązać fundamentalnych problemów osób bezpaństwowych. Nie może nadać im obywatelstwa, bowiem jest to zastrzeżone dla państw członkowskich. Mimo to UE może jednak wspierać takie osoby w dążeniu do poprawy ich sytuacji życiowej. W żargonie UE bezpaństwowcy podpadają generalnie pod kategorię „obywatele państw trzecich”. UE ma obowiązki rozwijania wspólnej polityki, zmierzającej do zapewnienia sprawiedliwego traktowania obywateli państw trzecich przebywających legalnie na terytorium UE oraz do zdefiniowania ich praw, regulujących m.in. swobodę przemieszczania się i pobytu w innych państwach członkowskich. Poszerzenie praw pokrewnych obywatelstwu także w przypadku osób bezpaństwowych i ich rodzin, które przez okres swojego życia żyły w kraju pochodzenia, mogłoby w znacznym stopniu przyczynić się do rozwiązania problemów tych osób.

W ostatnich 10 latach przyjęto szereg dyrektyw, które obejmują pewne kategorie obywateli państw trzecich (włącznie z bezpaństwowcami). Mimo to w dalszym ciągu istnieją grupy osób, których ter regulacje nie obejmują. Ponadto istnieją różnice pomiędzy prawami przysługującymi osobom bezpaństwowym a prawami obywateli UE, którzy znajdują się w podobnej sytuacji, jak np. w przypadku wydawania zezwoleń na pracę, łączenia rodzin oraz świadczenia usług.

Proponujemy zmianę obowiązujących dyrektyw, aby umożliwić dostosowanie praw osób długotrwale bezpaństwowych i ich rodzin do praw obywateli UE.

Podstawa ustawowa: Art. 79, ust. 2 TFUE
Instrument: Dyrektywa (zmiana)

Usługi audiowizualne i inne treści medialne

Liczni członkowie mniejszości narodowych posługują się językiem, który jest językiem większości w innym kraju europejskim. W wielu przypadkach ze względu na zbyt małą liczbę osób mówiących danym językiem nie ma możliwości stworzenia dla nich odpowiedniej oferty medialnej. Stąd też rodzi się zależność od mediów kraju (sąsiedniego), w którym używany jest ten sam język. Rozwój technologiczny zmienił zarówno sposób nadawania, jak i metody pracy nadawców. I tak w przypadku filmów, książek, muzyki, programów TV i innych treści prawa autorskie ograniczone do granic jednego kraju narodowo stwarzają nowe bariery dla swobody wymiany usług.

6.1

Jednolity rynek wewnętrzny dla praw autorskich

Z zadowoleniem witamy wysiłki Komisji zmierzające do stworzenia jednolitego rynku własności intelektualnej. Podzielamy także pogląd, że nowe przepisy zoptymalizują relacje między producentem, usługodawcą i konsumentem. Z reguły członkowie mniejszości narodowych preferują dobra i usługi w ich własnym języku, który w wielu wypadkach jest także językiem kraju sąsiadów. Narodowe bariery mogą jednak uniemożliwiać swobodne rozpowszechnianie treści medialnych i mają negatywny wpływ na różnorodność kulturową i językową w Europie. Udzielanie licencji na treści medialne w ramach Unii jest bardzo złożone i sprawia, że członkowie mniejszości narodowych nie mogą korzystać z usług oferowanych w sąsiednim kraju.

Proponujemy wprowadzenie jednolitego europejskiego prawa autorskiego, dzięki czemu cała Unia traktowana byłaby jako jednolity rynek praw autorskich. Rozwiązanie takie prowadziłoby do

usunięcia istniejących barier licencyjnych wewnątrz Unii i pozwoliłoby członkom mniejszości narodowych na dostęp do treści medialnych na równi z obywatelami państw członkowskich, w których usługi te są oferowane.

Podstawa prawna: Art. 118 TFUE
Instrument: Rozporządzenie (PE/Rady), (wprowadzenie jednolitego prawa autorskiego)

Zmiana dyrektywy w sprawie usług medialnych

6.2

Stworzenie jednolitego rynku dla praw własności intelektualnej wymaga procesu, który zakrojony musi być długofalowo. Otwarcie takiego jednolitego rynku pociąga za sobą konieczność zmian w istniejącym ustawodawstwie, tak aby można uchylić ograniczenia w odbiorze i upowszechnianiu usług medialnych. Aktualnie możliwy jest jedynie ograniczony dostęp do niektórych programów i to w oparciu o bardzo skomplikowane procedury. Aby uzyskać możliwość odbioru, kraj członkowski musi krajowi, w którym znajduje się siedziba nadawcy, przedłożyć odpowiednią listę.

Domagamy się wprowadzenia takich zmian, aby wolne usługi i swobodny odbiór treści audiowizualnych (analogowe/cyfrowe radio i usługi medialne, telewizja naziemna i satelitarna) możliwe były na obszarach zamieszkałych przez mniejszości narodowe.

Podstawa prawna: Art. 53, ust. 1 i art. 62 TFUE
Instrument: dyrektywa (zmiana istniejącej dyrektywy w sprawie usług medialnych)

Wsparcie dla mniejszości

7

Władze państwowe, regionalne i lokalne w wielu państwach członkowskich zauważyły, jak ważne jest popieranie i wspieranie różnorodności kulturowej i językowej. Z tego powodu władze publiczne przeznaczają odpowiednie środki na działania i obszary istotne z perspektywy członków danej mniejszości narodowej.

Regionalne (państwowe) wsparcie dla mniejszości

7.1

W wielu europejskich regionach istnieją środki przewidziane na działalność kulturalną mniejszości, np. na filmy, muzykę, książki, gazety, TV oraz na szczególne cele socjalne. Takie środki pomocowe mogą być objęte przepisami o pomocy państwa, jeżeli przekroczą obowiązujące wartości brzegowe (reguła de-minimis).

W takim przypadku państwo członkowskie zobowiązane jest do poinformowania Komisji celem przeprowadzenia oceny zgodności środków pomocowych z regułami europejskimi dotyczącymi pomocy państwa. Dotacje dla mniejszości na ich język i kulturę reguluje art. 107, ust. 3, litera d) TFUE (pomoc państwa na wsparcie kultury i zachowania dziedzictwa kulturowego) lub też przepisy z art. 107, ust. 3 litera c) TFUE (pomoc państwa na wsparcie rozwoju niektórych gałęzi gospodarki lub obszarów gospodarczych).

Dla pewnych gałęzi gospodarki UE wprowadziła „wyłączenia blokowe” dotyczące niektórych rodzajów pomocy, które zwolnione są z obowiązku informowania Komisji, pod warunkiem, że

spełnione zostaną odpowiednie warunki. Atutem wyłączeń blokowych jest wyższe bezpieczeństwo prawne zarówno władz, jak i beneficjentów oraz mniejsze nakłady pracy Komisji.

Domagamy się wyłączeń blokowych dla przedsięwzięć, które promują mniejszości i ich kultury. Odnosi się to jednak nie tylko do wspierania „kultury i zachowania dziedzictwa kulturowego”.

Domagamy się wyłączenia, które uwzględni wspieranie języka i różnorodności regionalnej i będzie respektować prawa członków mniejszości.

Podstawa prawna: Art. 109 TFUE i 108, ust. 4 TFUE
Instrument: Rozporządzenie Rady i/lub rozporządzenie Komisji
albo:
Podstawa prawna: Artykuł 107, ustęp 3, litera e) TFUE
Instrument: decyzja Rady

Postanowienia końcowe

Jak wyjaśniono w rozdziałach 2-7 niniejszego dokumentu, nasz Minority SafePack zawiera propozycje odnoszące się do różnych aktów prawnych. Gdyby zostały one przez UE przyjęte, oznaczałoby to znaczną i całościową poprawę ochrony mniejszości w Unii Europejskiej.

Każda z naszych propozycji oparta została na podstawach prawnych zawartych w obowiązujących Traktatach. Przytaczamy także instrumenty, które uważamy za przydatne. Podstawy prawne oraz instrumenty które wymieniamy mają charakter wskazówek i mają na celu ułatwienie pracy Komisji.

Autorzy są zdania, że proponowane przez nas akty prawne mieszczą się w ramach kompetencji Komisji, które obejmują także możliwość przedkładania propozycji aktów prawnych Unii, których celem jest dalsza realizacja Traktatów. Jesteśmy jednak także świadomi faktu, iż przy interpretacji Traktatów do głosu dojdą różne poglądy.

W związku z tym autorzy oczekują, iż każda propozycja rozpatrzona zostanie indywidualnie; gdyby któraś z propozycji uznana została za niedopuszczalną, nie powinno mieć to wpływu na propozycje pozostałe.

Przedstawiciel Komitetu Obywatelskiego

Hans Heinrich HANSEN

Weterynarz, długoletni przewodniczący mniejszości niemieckiej w Danii i były przewodniczący FUEN.

Zastępca przedstawiciela Komitetu Obywatelskiego

Hunor KELEMEN

Weterynarz, pisarz, były minister kultury i kandydat na prezydenta Rumunii, przewodniczący Demokratycznego Sojuszu Węgrów w Rumunii (RMDSZ).

Członek Komitetu Obywatelskiego

Dr. Valentin INZKO

Wysoki Przedstawiciel Narodów Zjednoczonych dla Bośni i Hercegowiny, przewodniczący organizacji dachowej Słoweńców w Karyntii, Rady Karyńskich Słoweńców.

Członek Komitetu Obywatelskiego

Anke SPOORENDONK

Długoletnia członek Landtagu Szlezwiku-Holsztyna i minister sprawiedliwości, kultury i spraw europejskich w Kilonii jako przedstawiciel partii Fryzów i mniejszości duńskiej (SSW).

Członek Komitetu Obywatelskiego

Karl-Heinz LAMBERTZ

Przewodniczący des Komisji Regionów i były premier Niemieckojęzycznej Wspólnoty Belgii.

Członek Komitetu Obywatelskiego

Luis DURNWALDER

Były premier rządu krajowego Południowego Tyrolu (1989-2016), członek Partii Ludowej Południowego Tyrolu (SVP).

Członek Komitetu Obywatelskiego

Jannewietske DE VRIES

Była minister Fryzji i była przewodnicząca sieci NLPD (Network to Promote Linguistic Diversity)

Loránt VINCZE

Przewodniczący Federalnej Unii Europejskich Grup Narodowościowych, doradca RMDSZ, członek Parlamentu Europejskiego, były międzynarodowy sekretarz parlamentu RMDSZ.

Edited by the Federal Union of European Nationalities for the Minority SafePack Citizen's Committee © FUEN

Design: Korodi-Vass Lóránt